IV

(Handelingen die vóór 1 december 2009 zijn aangenomen krachtens het EG-Verdrag, het EU-Verdrag en het Euratom-Verdrag)

BESLUIT VAN DE COMMISSIE

van 10 december 2008

betreffende de door Italië ten uitvoer gelegde staatssteunmaatregel C 31/06 (ex N 621/05) tot vaststelling van dringende maatregelen ter preventie van vogelgriep

(Kennisgeving geschied onder nummer C(2008) 7802)

(Slechts de tekst in de Italiaanse taal is authentiek)

(2010/332/EG)

DE COMMISSIE VAN DE EUROPESE GEMEENSCHAPPEN,

Gelet op het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap, en met name op artikel 88, lid 2, eerste alinea,

Na de belanghebbenden overeenkomstig genoemd artikel te hebben aangemaand hun opmerkingen te maken, en gelet op de toegezonden opmerkingen,

Overwegende hetgeen volgt:

I. PROCEDURE

(1) Bij brief van 9 december 2005, geregistreerd op 13 december 2005, heeft de permanente vertegenwoordiging van Italië bij de Europese Unie de Commissie overeenkomstig artikel 88, lid 3, van het Verdrag op de hoogte gebracht van het bepaalde in artikel 5 van wet nr. 244 van 30 november 2005 (Wet 244/05).

(2) Bij telexen van 14 februari 2006 (ref. AGR 4535) en van 20 maart 2006 (ref. AGR 7800) heeft de Commissie om aanvullende gegevens verzocht.

(3) Bij e-mail van 2 maart 2006, geregistreerd op 3 maart 2006, hebben de Italiaanse autoriteiten de Commissie in kennis gesteld van artikel 1 bis, lid 8 en leden 10 tot 14, van de ontwerpwet tot omzetting van decreet nr. 2 van 10 januari 2006. Dat decreet is, voorzien van wijzigingen, in wet omgezet bij wet nr. 81 van 11 maart 2006 (wet 81/06). Bij deze wet zijn wijzigingen aangebracht in artikel 5 van wet nr. 244/05. De bepalingen van artikel 1 bis tot instelling van het *fonds voor noodsituaties in de pluimveesector* zijn onderzocht in het kader van het staatssteundossier N 322/06.

(4) Bij e-mail van 20 april 2006, geregistreerd op 25 april 2006, hebben de Italiaanse autoriteiten aanvullende gegevens verstrekt.

(5) Bij brief van 13 juni 2006 heeft de Commissie de Italiaanse autoriteiten verzocht om uitstel van de in artikel 4, lid 5, van Verordening (EG) nr. 659/1999 van de Raad [1] vastgestelde termijn van 30 dagen tot 26 juli 2006 teneinde haar in staat te stellen haar besluit te bepalen en te laten vertalen.

(6) Bij e-mail van 22 juni 2006, geregistreerd op 23 juni 2006, hebben de Italiaanse autoriteiten zich akkoord verklaard met het door de Commissie gevraagde uitstel van de termijn.

(7) Bij brief van 5 juli 2006 heeft de Commissie Italië in kennis gesteld van haar besluit tot inleiding van de in artikel 88, lid 2, van het Verdrag bedoelde procedure tegen een aantal van de steunmaatregelen.

(8) Bij brief van 19 juli 2006, geregistreerd op 3 augustus 2006, heeft de permanente vertegenwoordiging van Italië bij de Europese Unie de Commissie de opmerkingen van de Italiaanse autoriteiten over het besluit tot inleiding van de formele onderzoeksprocedure toegezonden.

(9) Het besluit van de Commissie tot inleiding van de procedure is bekendgemaakt in het *Publicatieblad van de Europese Unie* [2]. De Commissie heeft de belanghebbenden uitgenodigd hun opmerkingen over de desbetreffende steunmaatregel te maken.

(10) De Commissie heeft hieromtrent geen opmerkingen van de belanghebbenden ontvangen.

(11) Bij brief van 7 mei 2008 heeft de Commissie de Italiaanse autoriteiten verzocht om aanvullende gegevens teneinde haar in staat te stellen de onderhavige zaak af te sluiten. De Italiaanse autoriteiten hebben niet op dit verzoek geantwoord.

(12) Bij brief van 30 oktober 2008 heeft de Commissie de Italiaanse autoriteiten een herinnering toegezonden. Bij brief van 4 november 2008 hebben de Italiaanse autoriteiten de gegevens waarom de Commissie bij brief van 7 mei 2008 had verzocht, toegezonden en daarbij bevestigd dat zij geen maatregelen ten uitvoer hadden gelegd als bedoeld in alinea 1, 3 bis en 3 quater, van artikel 5 van ontwerpwet nr. 202/05, zoals gewijzigd bij artikel 1 bis, lid 7, van wet nr. 81/06.

[1] PB L 83 van 27.3.1999, blz. 1.

[2] PB C 233 van 28.9.2006, blz. 5.

II. **BESCHRIJVING VAN DE MAATREGEL**

Titel

(13) Dringende maatregelen voor de preventie van vogelgriep.

Rechtsgrondslag

(14) Artikel 5 van decreet nr. 202 van 1 oktober 2005 (DL 202/05), omgezet in wet nr. 244 van 30 november 2005 (244/05) ([3]), zoals gewijzigd bij artikel 1 bis, lid 7, van wet nr. 81 van 11 maart 2006 (81/06) ter omzetting van decreet nr. 2 van 10 januari 2006.

(15) Decreet van het ministerie van Landbouwbeleid van 13 januari 2006 (decreet 13 januari 2006) tot vaststelling van nadere bepalingen voor de toepassing van de voorschriften inzake het uit de handel nemen van pluimveevlees krachtens artikel 5, 1e en 2e alinea, van wet nr. 244/2005 ([4]).

(16) Artikel 1 bis, leden 8, 10, 11 en 12, van wet nr. 81/06 ([5]).

Begrotingsmiddelen

(17) De financiële middelen voor de financiering van de verschillende maatregelen komen uit de nationale begroting. De begrotingsenveloppe van 120 miljoen EUR wordt volgens de Italiaanse autoriteiten als volgt verdeeld: 20 miljoen euro voor voedselhulp en 100 miljoen EUR voor de instelling van het *fonds voor noodsituaties in de pluimveesector*.

Looptijd

(18) De Italiaanse autoriteiten waren van plan tot 1 januari 2007 steun te verlenen. Tot dusverre is evenwel nog geen steun uit hoogde van deze maatregel ter beschikking gesteld.

Begunstigden

(19) Pluimveehouderijen, slachthuizen en pluimveevlees verwerkende bedrijven, pluimveegroothandelaren en bedrijven die pluimveevoeders produceren.

Maatregelen

(20) Artikel 5 van decreet nr. 202/05, zoals gewijzigd bij artikel 1 bis, lid 7, van wet nr. 81/06 voorziet in:

a) de aankoop door AGEA van 17 000 t pluimveevlees en andere pluimveeproducten met het oog op de verlening van humanitaire hulp (1e en 2e alinea);

b) opschorting van het betalen van belastingen, sociale bijdragen en wissels voor de marktdeelnemers uit de pluimveesector (3e alinea bis);

c) het verlenen van steun bij leningen voor de omschakeling en de herstructurering van pluimveebedrijven die getroffen zijn door de gevolgen van de noodsituatie in de pluimveesector (3e alinea-quater).

(21) Artikel 1 bis, 8e, 10e, 11e en 12e alinea, van wet nr. 81/06 voorziet in de oprichting bij het ministerie van Landbouwbeleid van een *„Fonds voor noodsituaties in de pluimveesector"* (het *„Fonds"*), met een begroting van 100 miljoen voor 2006, die dient te worden gebruikt voor:

a) het verlenen van steun voor de redding en de herstructurering van de pluimveesector (overeenkomstig de Communautaire richtsnoeren inzake reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden ([6]));

b) het compenseren van de pluimveehouders voor het inkomensverlies of de extra uitgaven ten gevolge van de uitvoering van communautaire, nationale of regionale plannen voor de preventie en de uitroeiing van vogelgriep, alsmede voor de indirecte schade ten gevolge van de beperkingen op het verplaatsen van dieren of van het tijdelijk stopzetten van de productie, op bevel van de gezondheidsinstanties;

c) het compenseren van de stopzetting van productieactiviteiten (overeenkomstig punt 9 van de Communautaire richtsnoeren voor staatssteun in de landbouwsector ([7]) — de „richtsnoeren");

d) investeringen in pluimveebedrijven in het kader van bioveiligheidsmaatregelen en sanitaire maatregelen;

e) het compenseren van de slacht van dieren wanneer dit op bevel van de gezondheidsinstanties gebeurt met het oog op het dierenwelzijn met name in geval van de overbezetting van de productiestructuren of een verbod op het verplaatsen van dieren.

(22) Krachtens artikel 1 bis, 12e alinea, van wet nr. 81/06 moeten de uitvoeringsmaatregelen voor de uit het *Fonds* gefinancierde steun worden vastgesteld bij decreet van het ministerie van Landbouwbeleid en het ministerie van Volksgezondheid. De Italiaanse autoriteiten hebben in een e-mail van 20 april 2006 beloofd om, overeenkomstig artikel 88, lid 3, van het Verdrag, de Commissie op de hoogte te brengen van deze decreten.

(23) Bij e-mail van 23 mei 2006, geregistreerd op dezelfde dag, heeft de permanente vertegenwoordiging van Italië bij de Europese Unie de Commissie overeenkomstig artikel 88, lid 3, van het Verdrag in kennis gesteld van het ontwerpdecreet inzake de maatregelen voor de toepassing van de steun uit het *Fonds*. Deze maatregelen zin goedgekeurd in het kader van staatssteundossier N 322/06 ([8]).

([3]) Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana van 30.11.2005, algemene serie nr. 279, blz. 44.
([4]) Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana van 26.1.2006, algemene serie nr. 21, blz. 50.
([5]) Gazzetta Ufficiale della Repubblica Italiana van 11.3.2006, bijlage 58.
([6]) PB C 244 van 1.10.2004, blz. 2.
([7]) PB C 28 van 1.2.2000, blz. 2.
([8]) Wat deel A betreft, bij brief C(2007) 3249 van 10 juli 2007; wat deel B betreft, bij brief D(2008) 13797 van 13 mei 2008 (ref. AGR 11275).

(24) De Commissie heeft de Italiaanse autoriteiten herhaaldelijk geadviseerd geen gebruik te maken van de maatregel in artikel 5 van decreet nr. 202/05 inzake de aankoop van ingevroren vlees voor humanitaire doeleinden ([9]).

(25) In het decreet van 13 januari 2006 inzake de modaliteiten voor de aankoop van communautaire pluimveeproducten door AGEA zijn de volgende aankoopprijzen vastgesteld:

Karkassen en versnijdingen	Vers EUR/kg	Ingevroren EUR/kg
Kippen Golden en/of Livornais	2,40	2,10
Kippen Vallespluga	2,40	2,10
Kippen	1,40	1,20
Dijen van kippen	1,40	1,20
Vleugels van kippen	1,00	0,80
Onderdijen van kalkoenen	1,00	0,80
Dijen van kalkoenen	1,10	0,90
Vleugels van kalkoenen	1,00	0,80
Kalkoenen (borsten)	1,30	1,10
Parelhoenders en eenden	2,40	2,10

(26) In het kader van humanitaire hulp mogen alle fysieke of rechtspersonen die op de datum van inwerkingtreding van het decreet van 13 januari 2006 langer dan 12 maanden pluimvee houden of het vlees ervan verwerken en die hiertoe zijn ingeschreven in het door de kamer van koophandel bijgehouden register, hun producten aanbieden.

III. UITEENZETTING VAN DE GRONDEN VOOR HET INLEIDEN VAN DE PROCEDURE

(27) De maatregelen van artikel 1 bis, 8e, 10e, 11e en 12e alinea, van wet nr. 81/06 tot instelling van een Fonds ter financiering van de in punt 21, onder a) tot e), van dat definitieve besluit zijn onderzocht in het kader van staatssteundossier N 322/2006 en zijn verenigbaar met de gemeenschappelijk markt verklaard ([10]) aangezien zij voldoen aan de betrokken voorwaarden in de punten 4.1, 4.2, 9 en 11.4 van de richtsnoeren ([11]).

(28) Het onderhavige besluit heeft derhalve betrekking op de submaatregelen in overweging 20, onder a), b) en c), betreffende de aankoop door AGEA van 17 000 t pluimveevlees en andere pluimveeproducten voor de verlening van humanitaire hulp: opschorting van betaling van belastingen, sociale bijdragen en wissels voor de marktdeelnemers in de pluimveesector en verlenging van steun voor leningen ten bate van de omschakeling en herstructurering van door de situatie getroffen pluimveebedrijven.

(29) De maatregelen in overweging 20 lijken te vallen onder de definitie van staatssteun daar zij worden gefinancierd met staatsmiddelen (aangezien de overheid belastingsinkomsten derft en gezien de prijs voor de aankoop van het pluimveevlees) en vanwege het belang van Italië in de betrokken productietak de handel kunnen beïnvloeden (in 2004 was Italië de op drie na grootste pluimveevleesproducent in de Unie).

(30) De Italiaanse autoriteiten hebben geen gegevens verstrekt om deze maatregelen te staven in het licht van de staatssteunvoorschriften, met name punt 11.4 van de richtsnoeren ([12]) en de communautaire richtsnoeren inzake reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden ([13]). Bijgevolg kan de Commissie niet uitsluiten dat de betrokken steun als exploitatiesteun kan worden aangemerkt, d.w.z. steun waarmee wordt beoogd de onderneming te vrijwaren van de kosten die zij zelf onder normale omstandigheden had moeten dragen in het kader van haar dagelijkse bedrijfsvoering of normale activiteiten.

(31) Omdat de Commissie betwijfelde of de maatregelen van artikel 5 van decreet nr. 202/05, zoals gewijzigd bij artikel 1 bis, lid 7, van wet nr. 81/06, verenigbaar zijn met de gemeenschappelijk markt, heeft zij de procedure van artikel 88, lid 2, van het EG-Verdrag ingeleid. In dat artikel 88 is bepaald dat steunmaatregelen als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt kunnen worden beschouwd wanneer zij bedoeld zijn om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijke belang wordt geschaad.

IV. OPMERKINGEN VAN BELANGHEBBENDE PARTIJEN

(32) De Commissie heeft sinds de inleiding van de procedure geen opmerkingen ontvangen.

V. OPMERKINGEN VAN ITALIË

(33) De Italiaanse autoriteiten hebben bij brief van 19 juli 2006, geregistreerd op 3 augustus 2006, op de inleiding van de procedure gereageerd.

(34) Ten eerste vestigen zij de aandacht van de Commissie of het feit dat de specifieke maatregelen, ondanks de urgente situatie, nog niet zijn vastgesteld.

([9]) Brief D(2005) 38372 van 12.12.2005 (ref. AGR 31606), telex D(2006) 9256 van 20.3.2006 (ref. AGRI 7800) en brief D(2006) 1927 van 12.4.2006 (DG Ontwikkeling).
([10]) Zie noot 7.
([11]) Zie noot 6.
([12]) Zie noot 6.
([13]) Zie noot 5.

(35) Vervolgens verwijzen de Italiaanse autoriteiten naar punt 18 van het besluit tot inleiding van de procedure, waarin staat dat volgens artikel 87, lid 1, van het Verdrag steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar zijn met de gemeenschappelijke markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt.

(36) Zij leiden daaruit af dat staatssteun, naar de geest en de letter van de wet, niet systematisch en absoluut verboden is, maar enkel en alleen wanneer deze steun het handelsverkeer ongunstig beïnvloedt en bepaalde ondernemingen een bevoorrechte positie op de markt bezorgt.

(37) Dit is volgens de Italiaanse autoriteiten in dit dossier absoluut niet het geval, aangezien de wetgever enkel beoogd heeft een regeling in te voeren om de sector gedeeltelijk en na de feiten te vergoeden voor geleden verliezen.

(38) Zij onderstrepen in dit verband dat de onder b) bedoelde maatregelen (opschorting van betaling van belastingen, sociale bijdragen en wissels voor de marktdeelnemers in de pluimveesector (alinea 3 bis van artikel 1 bis, lid 7, van wet nr. 81/06)) als de-minimissteun zouden zijn toegepast als de driejarenbegroting voor Italië niet volledig zou zijn opgebruikt uit hoofde van een andere maatregel.

(39) De Italiaanse autoriteiten halen punt 22 van het besluit tot inleiding van de procedure aan. Hierin is sprake van de afwijking krachtens artikel 87, lid 1, onder c), van het Verdrag, waarin is bepaald dat steunmaatregelen als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt verenigbaar kunnen worden beschouwd wanneer zij bedoeld zijn om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijke belang wordt geschaad.

(40) Zij wijzen op het onmiskenbaar openlijke karakter van dit geval en voeren aan dat gevallen met een openlijk karakter krachtens de regelgeving en de jurisprudentie niet aan de hand van bewijzen te hoeven worden aangetoond; de bewijslast geldt alleen in situaties waarin twijfels en onzekerheid over de feiten bestaan.

(41) Indien de Commissie artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag niet van toepassing op de onderhavige maatregel acht, zou de maatregel volgens de Italiaanse autoriteiten toch moeten worden toegestaan, en wel op basis van artikel 87, lid 2, onder b), van het Verdrag, waarin staat dat steunmaatregelen ter compensatie van de schade die is geleden door natuurrampen of andere buitengewone gebeurtenissen met de gemeenschappelijke markt verenigbaar worden verklaard.

(42) Het buitengewone karakter van deze situatie is reeds expliciet erkend door de Raad van ministers naar aanleiding van de vaststelling van Verordening (EG) nr. 679/2006 van de Raad van 25 april 2006 tot wijziging van de Verordeningen (EEG) nr. 2771/75 en (EEG) nr. 2777/75 ten aanzien van de toepassing van buitengewone maatregelen ter ondersteuning van de markt ([14]).

(43) Volgens de Italiaanse autoriteiten kan een situatie die vanwege haar buitengewone karakter tot de vaststelling van buitengewone marktmaatregelen heeft geleid, niet plots als normaal worden beschouwd in het kader van een beoordeling van een staatssteunmaatregel die bedoeld is om precies dezelfde noodsituatie het hoofd te bieden.

(44) De Italiaanse autoriteiten wijzen erop dat de Commissie trouwens zelf het buitengewone karakter van deze situatie heeft erkend toen zij heeft besloten tot vaststelling van haar Verordening (EG) nr. 1010/2006 van 3 juli 2006 betreffende enige buitengewone maatregelen ter ondersteuning van de markt in de sector eieren en slachtpluimvee in sommige lidstaten ([15]).

VI. **BEOORDELING VAN DE STEUN**

1. **Verbod op staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag**

(45) Volgens artikel 87, lid 1, van het Verdrag zijn steunmaatregelen van de staten of in welke vorm ook met staatsmiddelen bekostigd, die de mededinging door begunstiging van bepaalde ondernemingen of bepaalde producties vervalsen of dreigen te vervalsen, onverenigbaar met de gemeenschappelijke markt, voor zover deze steun het handelsverkeer tussen de lidstaten ongunstig beïnvloedt.

(46) De in punt 20 beschreven maatregelen stemmen overeen met de definitie van staatssteun, aangezien de steun (in de vorm van derving van belastingsinkomsten voor de overheid en gezien de aankoopprijs van pluimveevlees dat vanwege de vogelgriep niet op de interne markt kan worden afgezet) een economisch voordeel oplevert voor een bepaalde sector (de pluimveesector), aangezien de steun uit (nationale) staatsmiddelen wordt gefinancierd en aangezien de steun het handelsverkeer ongunstig kan beïnvloeden.

([14]) PB L 119 van 4.5.2006, blz. 1.
([15]) PB L 180 van 4.7.2006, blz. 3.

(47) Volgens de jurisprudentie van het Europees Hof van Justitie blijkt bij versterking van de concurrentiepositie van een onderneming dankzij staatssteun in het algemeen dat sprake is van vervalsing van de mededinging met concurrerende ondernemingen die deze steun niet ontvangen ([16]). Uit de jurisprudentie blijkt dat de verhoudingsgewijs geringe hoogte van de steun of de relatief bescheiden omvang van de begunstigde onderneming niet op voorhand uitsluiten dat het handelsverkeer tussen de lidstaten negatief wordt beïnvloed ([17]).

(48) Een maatregel is van invloed op het handelsverkeer tussen de lidstaten wanneer hij de invoer uit andere lidstaten belemmert of de uitvoer naar andere lidstaten bevordert. Van doorslaggevend belang is het feit dat het intracommunautaire handelsverkeer zich anders ontwikkelt of dreigt te ontwikkelen vanwege de desbetreffende maatregel.

(49) Het product waarvoor steun wordt verleend, wordt tussen lidstaten verhandeld en is derhalve aan concurrentie onderhevig.

(50) Aan de criteria voor beïnvloeding van het handelsverkeer en vervalsing van de concurrentie wordt dus volledig voldaan.

(51) Deze maatregel is dus wel degelijk staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag.

(52) De doelstelling van de maatregel (compensatie van door de pluimveesector geleden verliezen als gevolg van de vogelgriep) doet niets af aan de aard van de steun indien die steun, zoals hier het geval is, voldoet aan de voorwaarden van artikel 87, lid 1. Zowel in de oude richtsnoeren (die op dit geval van toepassing zijn, aangezien het in 2005 is aangemeld) als in de nieuwe communautaire richtsnoeren voor staatssteun in de landbouw- en de bosbouwsector 2007-2013 ([18]) is specifiek bepaald dat steun mag worden verleend ter compensatie van schade als gevolg van natuurrampen, buitengewone gebeurtenissen en dier- of plantenziekten.

2. **Beoordeling van de verenigbaarheid van de steun met de gemeenschappelijke markt**

(53) Het verbod in artikel 87, lid 1, van het EG-Verdrag is niet onvoorwaardelijk. Om als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt te worden aangemerkt, moet de voorgestelde maatregel vallen onder een van de uitzonderingen van artikel 87, leden 2 en 3, van het Verdrag. De Commissie zal nader onderzoeken of de voorwaarden van artikel 87, lid 2, onder b), van het EG-Verdrag en de bepalingen van de landbouwrichtsnoeren 2000-2006 inzake dierziekten (die van toepassing waren bij de aanmelding van de maatregel in 2005) van toepassing zijn op het onderhavige geval.

Uitzonderingen op grond van artikel 87, lid 2, van het EG-Verdrag

(54) De Italiaanse autoriteiten hebben verwezen naar artikel 87, lid 2, onder b), van het EG-verdrag waarin is bepaald dat steunmaatregelen ter compensatie van de schade die is geleden door buitengewone gebeurtenissen met de gemeenschappelijke markt verenigbaar worden verklaard. In hun antwoordbrief van 19 juli 2006 noemen zij naar de vogelgriep een buitengewone gebeurtenis.

(55) Aangezien in het Verdrag geen enkele definitie wordt gegeven van de termen „buitengewone gebeurtenis" en „natuurrampen", dient te worden nagegaan of de droogte waardoor Italië is getroffen kan worden beschouwd als een natuurramp in de zin van artikel 87, lid 2, onder b), van het Verdrag. Ten aanzien van uitzonderingen op het algemene beginsel van de onverenigbaarheid van staatssteun met de gemeenschappelijke markt zoals vastgelegd in artikel 87, lid 1, van het Verdrag hanteert de Commissie conform punt 11.2 van de richtsnoeren een strikte interpretatie van de begrippen „natuurrampen" en „buitengewone gebeurtenissen" uit artikel 87, lid 2, onder b).

(56) De noodzaak van die strikte interpretatie wordt steeds bevestigd door het Hof van Justitie ([19]).

(57) Tot nu toe heeft de Commissie aardbevingen, lawines, aardverschuivingen en overstromingen als natuurramp beschouwd. Als buitengewone gebeurtenissen worden onder meer oorlogen, binnenlandse onlusten en stakingen beschouwd en, in bepaalde gevallen en afhankelijk van hun omvang, ernstige nucleaire of industriële ongevallen en branden die zware verliezen tot gevolg hebben.

(58) De Commissie aanvaardt doorgaans niet dat haarden van dier- of plantenziekten als natuurramp of buitengewone gebeurtenis worden gedefinieerd. In één geval heeft zij de omschrijving van een bepaalde dierziekte, vanwege de aanzienlijke schaal waarop deze voorkwam en het gebrek aan bekende precedenten, als buitengewone gebeurtenis aanvaard ([20]).

(59) Sinds jaar en dag beschouwt de Commissie de vogelgriep als een dierziekte ([21]) en past zij daarop de reeds lange tijd geldende beginselen toe die op het gebied van de bestrijding van dier- en plantenziekten zijn vastgelegd in de richtsnoeren.

([16]) Arrest van het Hof van Justitie van 17 september 1980, zaak C-730/79, Jurisprudentie 1980, 2671 en, rechtsoverwegingen 11 en 12.

([17]) Arrest van het Hof van Justitie van 21 maart 1990, zaak C-142/87, Jurispr. 1990, blz. I-959, punt 43 en arrest van 14 september 1994, gevoegde zaken C-278/92 en C-280/92, Jurispr. 1994, blz. I-4103, punten 40-42.

([18]) PB C 319 van 27.12.2006, blz. 1.

([19]) Arrest van het Hof van Justitie van 11 november 2004, Spanje versus de Commissie, Zaak C-73/03, punt 37 en arrest van 23 februari 2006, Zaken C-346/03 en C-529/03, Giuseppe Atzeni e.a., punt 79.

([20]) Steunverlening aan veehouders die getroffen waren door de BSE-crisis — Zie brief D(2001) 290558 van 27.7.2001 (ref. AGR 25807) NN46/01, brief D(2001) 292096 van 9.11.2001 (ref. AGR 37860) N 657/01 en brief D(2001) 290526 van 27.7.2001 (ref. AGR 25798) N 437/01.

([21]) Deze ziekte is bovendien opgenomen in de lijst van ziekten van de Wereldorganisatie voor diergezondheid (OIE).

(60) In algemene zin moet een buitengewone gebeurtenis ten minste de kenmerken hebben van een gebeurtenis die zich, vanwege haar aard en de gevolgen voor de betrokken marktdeelnemers, duidelijk onderscheidt van de gebruikelijke omstandigheden en buiten de normale marktomstandigheden valt.

(61) Vooralsnog kan op grond van de door Italië verstrekte gegevens niet worden vastgesteld dat deze ziekte buitengewoon van aard is. Veeleer steekt zij geregeld de kop op.

(62) Het buitengewone karakter van deze situatie is, aldus de Italiaanse autoriteiten, reeds expliciet erkend door de Raad van ministers naar aanleiding van de vaststelling van Verordening (EG) nr. 679/2006 en Verordening (EG) nr. 1010/2006.

(63) In de hierboven bedoelde gevallen had de vogelgriepcrisis tot een daling van de consumptie van pluimvee en eieren in bepaalde lidstaten geleid, met een instorting van de prijzen tot gevolg. Krachtens de regelgeving voor de pluimvee- en eierenmarkt in de Europese Unie mochten de compensatiemaatregelen slechts worden meegefinancierd wanneer de vogelgriep zich op een bedrijf manifesteerde of wanneer de pluimveehouder zich op bevel van de gezondheidsautoriteiten aan vervoersbeperkingen moest houden. Niet toegestaan was communautaire steunverlening om het hoofd te bieden aan marktproblemen als gevolg van dalende verkoopcijfers vanwege een verlies aan vertrouwen bij de consument. Vanwege de ernst van de crisis op de markten van bepaalde landen in 2006, heeft de Commissie toestemming verleend om 50 % van de kosten van marktondersteuningsmaatregelen mee te financieren; de resterende 50 % kwam ten laste van de nationale schatkist.

(64) De Commissie beklemtoont dat de instorting van de koersen in de sector op zich niet kan worden beschouwd als een buitengewone gebeurtenis in de zin van het Verdrag. Veeleer gaat het om een — in bepaalde landbouwsectoren veel voorkomende — conjunctuurgebonden situatie die voortvloeit uit tal van factoren, zoals een slechte afstemming van de vraag op het aanbod (cf. de cyclische koersdalingen in de varkenssector) of puur commerciële omstandigheden waarvan de oorzaak niet als buitengewone gebeurtenis kan worden aangemerkt (cf. de omschakeling van de voorkeur van de consument naar substitutieproducten). Evenmin is het vóórkomen van een tegenwoordig bekende ziekte als de vogelgriep voldoende om een zaak als buitengewone gebeurtenis te beschouwen. Wel integendeel: de uitbreiding van de ziekte en de daaruit voortvloeiende crisis in de pluimveesector kunnen in bepaalde gevallen zelfs terug te voeren zijn op een laks optreden van nationale autoriteiten die de veiligheids- en preventievoorschriften niet rigoureus hebben toegepast om de ziekte onder controle te krijgen.

(65) Met de in de hierboven vermelde verordeningen vastgestelde marktondersteuningsmaatregelen wilde de Commissie de negatieve gevolgen van de vogelgriepcrisis voor de markt opvangen. Door een dergelijk instrument in te zetten, heeft de Commissie blijk gegeven van haar vaste voornemen om in te grijpen in de crisis zonder een beroep te doen op andere interventiemaatregelen die de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt zodanig veranderen dat het gemeenschappelijke belang wordt geschaad.

(66) De Italiaanse autoriteiten hebben geen enkele reden aangevoerd waarom dit geval zich zou onderscheiden van andere gevallen van vogelgriep die niet als buitengewone gebeurtenis zijn beschouwd. De door de Italiaanse autoriteiten voorgestelde steunmaatregel kan derhalve niet op deze rechtsgrondslag worden toegestaan. De in artikel 87, lid 2, van het Verdrag vastgestelde afwijkingen zijn niet van toepassing op deze zaak. Meer bepaald kan geen beroep worden gedaan op het bepaalde onder b) (steunmaatregelen ter compensatie van de schade die is geleden door natuurrampen of andere buitengewone gebeurtenissen, zijn verenigbaar met de gemeenschappelijke markt).

Uitzonderingen op grond van artikel 87, lid 3, van het EG-Verdrag

(67) Onderzocht moet worden of de voorgestelde maatregel als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt kan worden beschouwd op grond van artikel 87, lid 3, van het Verdrag. In dat verband is met name het bepaalde onder c) van belang, waarin wordt bepaald dat steunmaatregelen als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt kunnen worden beschouwd wanneer zij bedoeld zijn om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid of van bepaalde regionale economieën te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijke belang wordt geschaad.

(68) Punt 11.4 van de richtsnoeren heeft betrekking op staatssteun die bedoeld is om de landbouwers te vergoeden voor verliezen ten gevolge van dierziekten.

(69) Hierin is bepaald dat, wanneer een landbouwer dieren kwijtraakt als gevolg van een dierziekte of als zijn gewassen als gevolg van een plantenziekte zijn aangetast, dit normaal niet wordt beschouwd als een natuurramp of buitengewone gebeurtenis in de zin van het Verdrag. Steun ter vergoeding van de geleden verliezen en steun ter voorkoming van latere verliezen kan in dergelijke gevallen door de Commissie slechts worden toegestaan op basis van artikel 87, lid 3, onder c), van het Verdrag. In dat artikel is bepaald dat steunmaatregelen als verenigbaar met de gemeenschappelijke markt kunnen worden beschouwd wanneer zij bedoeld zijn om de ontwikkeling van bepaalde vormen van economische bedrijvigheid te vergemakkelijken, mits de voorwaarden waaronder het handelsverkeer plaatsvindt daardoor niet zodanig worden veranderd dat het gemeenschappelijke belang wordt geschaad.

(70) Om in aanmerking te komen voor toepassing van deze afwijking moet de betrokken lidstaat aantonen dat is voldaan aan de voorwaarden voor verenigbaarheid van de maatregel met de gemeenschappelijke markt.

(71) In artikel 11.4 van de richtsnoeren is verder bepaald dat de Commissie de betaling van steun aan landbouwers als compensatie voor verliezen ten gevolge van dier- of plantenziekten, slechts kan accepteren indien deze deel uitmaakt van een passend communautair, nationaal of regionaal programma ter voorkoming, beheersing of uitroeiing van de betrokken ziekte. Steun die uitsluitend bedoeld is om de verliezen van de landbouwers te vergoeden, maar die niet wordt geflankeerd door maatregelen om het probleem aan de bron aan te pakken, moet worden beschouwd als exploitatiesteun en is niet verenigbaar met de gemeenschappelijke markt.

(72) Volgens de Commissie hebben de Italiaanse autoriteiten echter onvoldoende elementen aangeleverd om de toepassing van deze afwijking in het licht van de geldende staatssteunvoorschriften, met name die in punt 11.4 van de richtsnoeren, te rechtvaardigen.

(73) De door de Italiaanse autoriteiten voorgestelde steunmaatregel kan derhalve niet op deze rechtsgrondslag worden toegestaan.

(74) De Italiaanse autoriteiten hebben geen andere maatregelen aangevoerd als rechtsgrondslag voor de steun.

(75) Hoewel de Italiaanse autoriteiten geen beroep hebben gedaan op de richtsnoeren voor reddings- en herstructureringssteun aan ondernemingen in moeilijkheden ([22]), wil de Commissie omwille van de volledigheid toch nagaan of deze eventueel van toepassing zijn op het onderhavige geval. De eerste voorwaarde om voor reddings- of herstructureringssteun in aanmerking te komen, is dat de desbetreffende onderneming wordt beschouwd als een onderneming in moeilijkheden in de zin van de betrokken richtsnoeren. Uit de gegevens waarover de Commissie beschikt, blijkt niet dat de desbetreffende ondernemingen in moeilijkheden verkeren in de zin van deze richtsnoeren.

(76) In ieder geval hecht de Commissie eraan te benadrukken dat de betrokken lidstaat zijn medewerking aan de Commissie moet verlenen en hiertoe alle gegevens moet verstrekken die zij nodig heeft om te verifiëren of wordt voldaan aan de voorwaarden voor de door deze lidstaat verlangde uitzondering ([23]). Ondanks de indicaties die de Commissie in punt 24 van het besluit tot inleiding van de procedure heeft gegeven, (punt 30 van het definitieve besluit), hebben de Italiaanse autoriteiten in geen enkel document gegevens verstrekt die de Commissie kan toetsen aan de richtsnoeren.

VII. **CONCLUSIE**

(77) Gezien het voorgaande concludeert de Commissie dat de steun die Italië ten gunste van de pluimveesector wil verlenen, dient te worden beschouwd als staatssteun in de zin van artikel 87, lid 1, van het Verdrag en dat deze steun niet in aanmerking komt voor toepassing van de in artikel 87, leden 2 en 3, bedoelde afwijkingen.

(78) Aangezien de maatregel is aangemeld overeenkomstig artikel 88, lid 3, van het Verdrag en de Italiaanse autoriteiten deze nog niet ten uitvoer hebben gelegd, hoeft niet te worden verzocht om terugvordering van de steun.

HEEFT HET VOLGENDE BESLUIT VASTGESTELD:

Artikel 1

De staatssteun die Italië voornemens is te verstrekken voor de preventie van de vogelgriep, is niet verenigbaar met de gemeenschappelijke markt.

Derhalve wordt de uitvoering van genoemde steunmaatregel niet toegestaan.

Artikel 2

Deze beschikking is gericht tot de Italiaanse Republiek.

Gedaan te Brussel, 10 december 2008.

Voor de Commissie
Mariann FISCHER BOEL
Lid van de Commissie

([22]) Zie noot 5.

([23]) Arrest van het Hof van Justitie van 15 juni 2005, Regione autonoma della Sardegna/Commissie, T-171/02, Jurispr. blz. II-2123, punt 129.